

Management

Educație pentru sănătatea copilului

Dr. Petru-Emil Muntean

Spitalul Județean de Urgență Argeș, Dispensarul de Pneumoftiziologie Pitești, România, Pneumologie

Primit: 15.12.2019 • Acceptat pentru publicare: 18.02.2020

Rezumat

Educația pentru sănătate în școală oferă în ansamblul său, din perspectiva strategiei sale de realizare, dezvoltarea componentei de educație pentru sănătate atât în cadrul unei curricule cât și ca activități extra curriculare și extra școlare. În procesul de elaborare a curriculum-ului de Educație pentru sănătate în învățământul primar, gimnazial și liceal s-au avut în vedere trei repere fundamentale: raportarea la dinamica și la necesitățile actuale precum și la finalitățile de perspectivă ale sistemului românesc de învățământ, generate de evoluțiile sociale; raportarea la tendințele actuale și la criteriile internaționale general acceptate în domeniul reformelor curriculare; raportarea la acele tendințe ale sistemului românesc de învățământ care sunt pertinente din punctul de vedere al redimensionării valorilor educației.

Cuvinte cheie: *educație, sănătate, școală, copii*

MEDICAL PRACTICE

Management

Abstract

Health education in schools, as an integrated programme, describes its strategy of achievement, i.e. the development of the health education component both within a curriculum and extracurricular activities as well as outside school activities. In the process of elaborating the curriculum for Health Education in primary, secondary and high school education, three fundamental benchmarks were considered: reporting on the dynamics and current needs as well as on the perspective aims of the Romanian education system, generated by social evolutions; reporting on current trends and generally accepted international criteria in the field of curricular reforms; reporting on those tendencies of the Romanian education system that are relevant in terms of resizing education values.

Keywords: *education, health, school, children*

Obiectivele urmărite în cadrul Programului Național "Educația pentru sănătate în școala românească" vizează: Promovarea sănătății și a stării de bine a elevului, respectiv: funcționarea optimă din punct de vedere somatic, fiziologic, mintal, emoțional, social și spiritual; formarea unui stil de viață sănătos; dezvoltarea personală a elevului, respectiv: autocunoașterea și construirea unei imagini pozitive despre sine; comunicare și relaționare interpersonală; controlul stresului; dezvoltarea carierei personale; prevenire, respectiv, prevenirea accidentelor și a comportamentelor cu risc pentru sănătate; prevenirea atitudinii negative față de sine și viață.

Implicarea educației pentru sănătate în școli

Dreptul la sănătate este unul din drepturile fundamentale ale omului. Conform Organizației Mondiale a Sănătății, sănătatea individului este definită drept "o stare de bine fizică, mentală și socială și nu doar absența bolii sau a infirmității". Din perspectivă publică, sănătatea constituie, datorită imenselor sale implicații individuale, sociale și demografice, unul dintre obiectivele cele mai vizate de politicile și strategiile guvernamentale din întreaga lume. În acest sens, în 1977, statele membre ale Organizației Mondiale a Sănătății (inclusiv România), au decis în mod unanim că "țelul social principal al guvernelor și OMS în decadele viitoare, să fie realizarea unei stări de sănătate a întregii populații a Globului, care să permită tuturor oamenilor să ducă o viață productivă din punct de vedere economic și social".

Abordarea domeniilor educației pentru sănătate este realizată din perspectivă științifică, pedagogică și legislativă. Prin elaborarea unui oferte de curriculum școlar de "Educație pentru sănătate" ca disciplină opțională s-a urmărit promovarea cunoștințelor corecte privind diverse aspecte ale sănătății și formarea de aptitudini și deprinderi indispensabile unui comportament responsabil și sănătos. Școala, prin autoritatea morală pe care o are, poate aduce o contribuție substanțială în transmiterea acestor cunoștințe de educație pentru sănătatea elevilor, și are abilitatea și capacitatea de a cuprinde și de a se adresa, în timp, unui procent ridicat de populație. Programul național "Educația pentru sănătate în școala românească" oferă în ansamblul său, din perspectiva strategiei sale de realizare, dezvoltarea componentei de educație pentru sănătate atât în cadrul unui curriculum cât și ca activități extracurriculare și extrașcolare.

Modalități de realizare

În procesul de elaborare a curriculum-ului de Educație pentru sănătate în învățământul primar, gimnazial și liceal s-au avut în vedere trei repere fundamentale: raportarea la acele tendințe ale sistemului românesc de învățământ care sunt pertinente din punctul de vedere al redimensionării valorilor educației; raportarea la dinamica și la necesitățile actuale precum și la finalitățile de perspectivă ale sistemului românesc de învățământ, generate de evoluțiile sociale;

raportarea la tendințele actuale și la criteriile internaționale general acceptate în domeniul reformelor curriculare. Alături de reperele enunțate mai sus, s-a avut în vedere construirea programelor școlare pe baza următorilor indicatori: exigențele formării personalității elevului într-o lume în schimbare; nivelul, varietatea și complexitatea intereselor educaționale ale elevilor pe probleme de sănătate; ritmul multiplicării permanente a domeniilor cunoașterii și a nevoilor de educație.

Elaborarea curriculum-ului de Educație pentru sănătate a urmărit, totodată: adecvarea curriculum-ului, în ansamblul său, la contextul socio-cultural național; articularea optimă a fazelor procesului curricular în ansamblul său: proiectare, elaborare, aplicare, revizuire permanentă; coerența, manifestată atât la nivelul relației dintre curriculum și finalitățile sistemului de învățământ cât și la nivelul diferitelor componente intrinseci ale acestuia; relevanța curriculum-ului în raport cu obiectivele educaționale; racordarea curriculum-ului la evoluțiile în domeniu înregistrate în plan internațional; transparența curriculum-ului în raport cu obiectivele educaționale.

Curriculum-ul de Educație pentru sănătate a fost elaborat în variantă modulară. Concepția organizării modulare a conținuturilor îi aparține lui L. D'Hainaut, conform căruia un modul didactic trebuie să satisfacă următoarele cerințe fundamentale: să prezinte sau să definească un ansamblu de situații de învățare; să posede o funcție proprie, specificată cu grijă și să vizeze obiective bine definite; să propună probe în vederea orientării celui ce studiază și/sau a celui ce predă și să le ofere un feedback; "să poată să se integreze în itinerariile și logicile învățării."

Organizarea modulară urmărește să ofere utilizatorului o bază flexibilă pentru aplicarea programului național Educația pentru sănătate în școala românească, în cadrul orelor de Curriculum la Decizia Scolii (CDS). Pentru învățământul liceal programele conțin: competențe generale; competențe specifice și conținuturi; modalități de adaptare și selectare a competențelor și a conținuturilor la nivelul fiecărei clase; sugestii metodologice și de evaluare formativă; valori și atitudini.

Educația pentru sănătate la nivelul școlii reprezintă una dintre principalele căi de promovare a cunoștințelor corecte privind diferite aspecte ale sănătății și totodată de formare a atitudinilor și deprinderilor indispensabile unui comportament responsabil și sănătos.

Conform Organizației Mondiale a Sănătății, sănătatea individului este definită drept „o stare de bine fizică, mentală și socială, și nu doar absența bolii sau infirmității”. Dreptul la sănătate este unul din drepturile fundamentale ale omului. Din perspectivă publică, sănătatea constituie, datorită imenselor sale implicații individuale, dar și sociale și demografice, unul dintre elementele cele mai vizate de politicile și strategiile guvernamentale din întreaga lume. În

acest sens, în 1977, statele membre ale Organizației Mondiale a Sănătății (inclusiv România), au decis în mod unanim că „țelul social principal al guvernelor și OMS în decadele viitoare să fie realizarea unei stări de sănătate a întregii populații a Globului, care să permită tuturor oamenilor să ducă o viață productivă din punct de vedere economic și social.

În multe țări educația pentru sănătate este obligatorie în școli, începând din clasa întâi până într-a douăsprezecea, folosindu-se pentru fiecare ciclu de dezvoltare programe și materiale didactice adecvate vârstei. Există mai multe argumente ce pot fi aduse în favoarea realizării educației pentru sănătate în cadrul unităților de învățământ. În primul rând, unul dintre scopurile în sine ale activității din învățământ este informarea autorizată a copiilor și adolescenților privind diferite domenii ale culturii și științei, în paralel cu dezvoltarea de abilități practice.

Unul dintre elementele esențiale pentru dezvoltarea impactului dorit este inițierea și realizarea programelor de educație pentru sănătate la vârste cât mai tinere. Conduita preventivă devine astfel un comportament care se edifică în timp în paralel cu dezvoltarea educativă. Asupra unei persoane deja formate, adulte, astfel de activități au întotdeauna un impact mai redus decât acțiunile similare, realizate la vârste mai timpurii. În acest sens, educația pentru sănătate, ca parte a științelor medicale, vizează nu numai transmiterea către elevi a unui bagaj informativ corect din punct de vedere științific, cât mai ales crearea unor comportamente individuale sănătoase, a unor atitudini ce corespund idealului educațional.

Școala este un loc ideal pentru difuzarea acestor cunoștințe în rândul maselor de tineri; nici o altă instituție nu are abilitatea și capacitatea de a cuprinde și de a se adresa, în timp, unui procent atât de ridicat din populație.

Școala reprezintă, în același timp, o instituție cu mare autoritate morală, oferind cadrul educației formale, informale și nonformale, iar materiile de studiu oficiale din școli dobândesc implicit, la nivelul psihologic individual, o importanță mai mare decât subiectele provenind din alte surse. Ca sistem care include conștiința stării de sănătate, procesul de predare/învățare și participarea, educația pentru sănătate are ca scop creșterea nivelului de cunoștințe medicale ale populației în domeniul sanogenezei, protecției mediului și prevenirii bolilor; formarea și dezvoltarea unor deprinderi corecte care să promoveze sănătatea precum și crearea unei poziții active față de sănătatea individuală și de problemele sănătății publice, în sensul atragerii și capacitării maselor la participarea activă în vederea realizării și consolidării sănătății.

Cultura generală, inclusiv cultura sănătății, se formează prin instrucția generală a populației în setul continuu al generațiilor. Această secvență a culturii generale, ce poartă titulatura specifică „de sănătate”, mai este considerată și azi

ca fiind o activitate de bază și obligatorie a serviciilor de sănătate, în loc să fie apreciată ca o noțiune de „pregătire continuă”, de „educație premanentă”, de „perfecționare” pe un fond pregătit general în sistemul instrucției publice a populației.

Veriga principală pe care ar trebui să acționeze serviciile de sănătate și cele educaționale pentru a avea rezultate bune, pe termen scurt și lung, privind îmbunătățirea stării de sănătate a populației, este educația pentru sănătate.

Medicul este un educator de specialitate și este normal să fie utilizat pentru cunoștințele specifice în sistemul instrucției generale a populației (la nivelul unei demnități financiare echitabile pentru acțiunea de educator în cadrul elementelor Educației Naționale), educația pentru sănătate făcând parte din obligațiile instrucției naționale.

Educația pentru sănătate, la fel ca în celelalte ramuri ale culturii, trebuie să dețină un fond material, fizic, care să stea la baza cuvântului cu rol educativ, ea având viabilitate doar atunci când exprimarea teoretică este susținută de un material adecvat cu caracter educativ și cu aplicabilitate practică. Educația pentru sănătate implică, obligatoriu, cunoașterea și aplicarea continuă a tehnicilor de comunicare, ca element fundamental.

Educația pentru sănătate presupune acceptabilitate, respect reciproc, informare, mijloace pentru deprinderea diferitelor obiceiuri sanogene, cooperarea receptorilor, ea fiind totodată și un drept al omului și o obligație a societății, concretizată printr-o programă analitică școlară anuală integrată programei tuturor treptelor de instrucție (bazate pe mesaj educativ de cultură sanitară, imagini de exemplificare și demonstrații practice).

Putem considera educația pentru sănătate ca fiind o componentă a instrucției generale, o ramură a culturii umane, una din bazele sănătății, cu rol în influențarea modului de viață modern spre conținut favorabil sănătății, în realizarea de generații care să aibă un comportament sanogen și în formarea voinței politice pentru acordarea de către forurile decidente a adevăratului rol ce se cuvine sănătății.

Conflict de interese: nu există

Aknowlegement: Bibliografia în: Interesul adolescentului privind sexualitatea ca parte componentă a educației pentru sănătate. Dr. Petru-Emil Muntean. Editura STEF 2019. ISBN 978-606-028-201-3